

ἔσο, αἰρετικέ, ὡς εἰς ἄνθρωπον τὰς βλασφημίας ἐκτείνων. Οὐκ ἄνθρωπός ἐστιν, ὁ ὑπὸ σοῦ εἰς τὴν τοῦ δούλου καὶ τοῦ κτίσματος τάξιν καταγόμενος.

tice, impunitatem tibi polliceare, quasi in hominem blasphemias voces detorqueas.¹

S. VINCENTIUS Lirinensis († ca 449)

COMMONITORIUM I

1230

XII. [...] Utile igitur fuerit, in excursu, quid supra memorati haeretici sentiant breviter exponere, id est, Photinus, Apollinaris, Nestorius. Photini ergo secta haec est. Dicit Deum singulum esse et solitarium, et more iudaico confitendum. Trinitatis plenitudinem negat, neque ullam Dei Verbi aut ullam Spiritus sancti putat esse personam. Christum vero hominem tantummodo solitarium adserit, cui principium adscribit ex Maria: et hoc omnimodis dogmatizat, solam nos personam Dei Patris et solum Christum hominem colere debere. Haec ergo Photinus. Apollinaris vero in unitate quidem Trinitatis quasi consentire se iactitat, et hoc ipsum non plena fidei sanitate; sed in Domini incarnatione aperta professione blasphemat. Dicit enim in ipsa Salvatoris nostri carne aut animam humanam penitus non fuisse, aut certe talem fuisse cui mens et ratio non esset. Sed et ipsam Domini carnem non de sanctae Virginis Mariae carne susceptam, sed de coelo in Virginem descendisse dicebat; eamque nutabundus semper et dubius modo coaeternam Deo Verbo, modo de Verbi divinitate factam praedicabat. Nolebat enim in Christo esse duas substantias, unam divinam, alteram humanam, unam ex Patre, alteram ex matre; sed ipsam Verbi naturam putabat esse discissam, quasi aliud eius permaneret in Deo, aliud vero versum fuisset in carnem; ut cum veritas dicat ex duabus substantiis unum esse Christum, ille contrarius veritati ex una Christi divinitate duas adserat factas esse substantias. Haec itaque Apollinaris. Nestorius autem contrario Apollinari morbo, dum sese duas in Christo substantias distinguere simulat, duas introducit repente personas, et inaudito scelere duos * esse vult filios Dei, duos Christos, unum Deum, alterum hominem, unum qui ex Patre, alterum qui sit generatus ex matre. Atque ideo asserit sanctam Mariam non *Theotocon*, sed *Christotocon* esse dicendam: quia scilicet ex ea non ille Christus qui Deus, sed ille

PL
50, 654

*655

¹ Homilia haec reapse est Acacii M., secundum I. ORTIZ DE URBINA: *Acacio di Melitene*, EnC I, 158. Cf. Bar II, 171.

qui erat homo, natus sit. Quod si quis eum putat in litteris suis unum Christum dicere et unam Christi praedicare personam, non temere credat. Aut enim istud fallendi arte machinatus est, ut per bona facilius suaderet et mala, sicut ait Apostolus: *Per bonum mihi operatus est mortem.*¹ Aut ergo, ut diximus, fraudulentiae causa quibusdam in locis scriptorum suorum unum Christum et unam Christi personam credere se iactitat, aut certe post partum iam Virginis ita in unum Christum duas perhibet convenisse personas, ut tamen conceptus seu partus Virginei tempore, et aliquanto postea duos Christos fuisse contendat: ut cum scilicet Christus homo communis primum et solitarius natus sit, et nec dum Dei Verbo personae unitate sociatus, postea in eum adsumptis Verbi persona descenderit; et licet nunc in Dei gloria maneat adsumptus, aliquandiu tamen nihil inter illum et caeteros homines interfuisse videatur.

PL
50, 658

XV. Haec igitur in Christo personae unitas nequaquam post Virginis partum, sed in ipso Virginis utero compacta atque perfecta est. Vehementer enim praecavere debemus, ut Christum non modo unum, sed etiam semper unum confiteamur: quia intoleranda blasphemia est ut etiamsi nunc eum unum esse concedas, aliquando tamen non unum, sed duos fuisse contendas, unum scilicet post tempus baptismatis, duos vero sub tempore nativitatis. Quod immensum sacrilegium non aliter profecto vitare poterimus nisi unitum hominem Deo, sed unitate personae, non ab ascensu, vel resurrectione, vel baptismo, sed iam in matre, iam in utero, iam denique in ipsa virginali conceptione fateamur: propter quam personae unitatem indifferenter atque promiscue et quae Dei sunt propria tribuuntur homini, et quae carnis propria adscribuntur Deo. Inde est enim quod divinitus scriptum est et filium hominis descendisse de coelo, et Dominum maiestatis crucifixum in terra. Inde etiam est ut carne Domini facta, carne Domini creata, ipsum Verbum Dei factum, ipsa sapientia Dei impleta, scientia creata dicatur; sicut in praescientia manus ipsius et pedes eius fossi esse referuntur. Per hanc, inquam, personae unitatem illud quoque similis mysterii ratione perfectum est, ut carne Verbi ex integra matre nascente, ipse Deus Verbum natus ex Virgine catholicissime credatur, impiissime denegetur. Quae cum ita sint, absit ut quisquam sanctam Mariam divinae gratiae privilegiis et speciali gloria fraudare conetur. Est enim singulari quodam Domini ac Dei nostri, Filii autem sui, munere verissime ac beatissime *theotocos* confitenda: sed non eo modo *theotocos* quo impia quaedam

1231

¹ Rom. VII, 13.

● PL 50, 659.

haeresis suspicatur, quae adserit eam Dei matrem sola appellatione dicendam, quod eum scilicet pepererit hominem qui postea factus est Deus; sicut dicimus Presbyteri matrem, aut Episcopi matrem, non iam Presbyterum aut Episcopum pariendo, sed eum generando hominem qui postea Presbyter vel Episcopus factus est. Non ita, inquam, sancta Maria *theotocos*, sed ideo potius quoniam, ut supra dictum est, iam in eius sacro utero sacrosanctum illud mysterium perpetratum est, quod propter singularem quamdam atque unicam personae unitatem, sicut Verbum in carne caro, ita homo in Deo, Deus est.

[EXCERPTA]¹

- 1232 [Prologus]. [...] Qui Nestorius, profanae novitatis adsertor, unum Deum et salvatorem nostrum Iesum Christum, scelerata et impia dissensione, in duos christos dividere conatus est. * Iam quasi ut consequenter et necessario, abnegata Trinitatis fide, quaternitatem nobis colendam induceret. Adserit ergo duos esse filios Dei, duos christos, alterum Deum alterum hominem. Et, quia, inquit, sancta Maria non Verbum Deum sed Christum hominem solitarium communi hominum more peperit, idcirco est non *theotocos* sed *christotocos* nominanda. PLS
III, 23
*24
- 1233 III. [...] Unus idemque Christus, secundum aliud atque aliud, et non factus et factus, et increatus et creatus, et homoousion Deo Patri et homoousion matri, et aequalis Patri et minor Patri, catholicissime verissimeque dicatur. PLS
III, 24
- IV. Quia in uno eodemque Christo non se divinitas convertit in carnem, sed potius carnem adsumpsit humanam de carne virginis, eamque sibi non post uterum sed in utero a primo statim momento maternae conceptionis inivit.
- 1234 VIII. Quia unius eiusdemque Christi beata mater sancta virgo Maria, neque solum Deum neque solum hominem, sed Deum pariter et hominem in unitate personae peperisse credenda est; atque ideo non *christotocos* tantum, sed etiam *theotocos* christiane catholiceque dicitur. PLS
III, 25
- 1235 [Epilogus]. Quae cum ita sint, catholicissime atque verissime sancta virgo Maria *theotocos* pariter et *anthropotocos* confitenda est; quia uno eodemque partu et Deum perfectum et hominem perfectum peperit; utrumque autem unum Filium Dei, unum dominum et salvatorem nostrum. Deus enim et homo non duo sed unus est Christus; PLS
III, 44

¹ Madoz, Madrid, 1940 (cf. PLS III, 23). Prologus et epilogus tantum sunt veri. Reliqua omnia S. Augustini sunt.

unus autem non conversione divinitatis in carne, sed adsumptione humanitatis in Deo; unus omnino non confusione substantiae sed unitate personae. [...] Anathema ergo duobus contrariis sibimet erroribus Photini vel Nestorii, quorum alter sancta[m] Maria[m] anthropotocon tantum non etiam theotocon confitetur; alter vero theotocon tantum, non etiam anthropotocon praedicat. Quia eadem beata virgo immaculato illo atque virgineo et singulari mirificoque partu, neque sine homine Deum, neque *absque Deo hominem peperisse credenda est; sed revera in unitate personae peperit Deum hominem et hominem Deum factum.

SEDULIUS COELIUS († 449/450)

CARMEN PASCHALE (430?)

PL
19, 595
*596

Lib. II, 28. Et velut e spinis mollis rosa surgit acutis,
* Nil, quod laedat, habens, matremque obscurat honore:

1236

30 Sic Evae de stirpe sacra veniente Maria,
Virginis antiquae facinus nova virgo piaret:
Ut quoniam natura prior vitiata iacebat
Sub ditione necis, Christo nascente, renasci
Posset homo, et veteris maculam deponere carnis.

35 Haec ventura senes postquam dixerunt prophetae,
Angelus intactae cecinit properata Mariae,
Et dictum comitata fides, utrumque puellae.

*597

* Sidereum mox implet onus, rerumque creator
Nascendi sub lege fuit; stupet innuba tensos
40 Virgo sinus, gaudetque suum paritura parentem.

Iamque novem lapsis, decimi de limine mensis
Fulgebat sacrata dies, cum Virgine feta
Promissum complevit opus Verbum caro factum,
In nobis habitare volens; tum maximus Infans
45 Intemerata sui conservans viscera templi,
Illaesum vacuavit iter, pro virgine testis
Partus adest, clausa ingrediens, et clausa relinquens.

Quae nova lux mundo, quae toto gratia coelo!

*598

* Quis fuit ille nitor, Mariae cum Christus ab alvo
50 Processit splendore novo? Velut ipse decoro

- PLS III, 57.
- PLS III, 144, 145.
- PL 18, 12, 78, 81.
- PL 19, 561, 739.